

Naudanlihan tuotannon- ja kulutuksen kehitysnäkymiä

Poimintoja päättyneistä hankkeista
Pohto 05.12.2014
Maiju Pesonen

maaseuturahasto

Otsikon alla

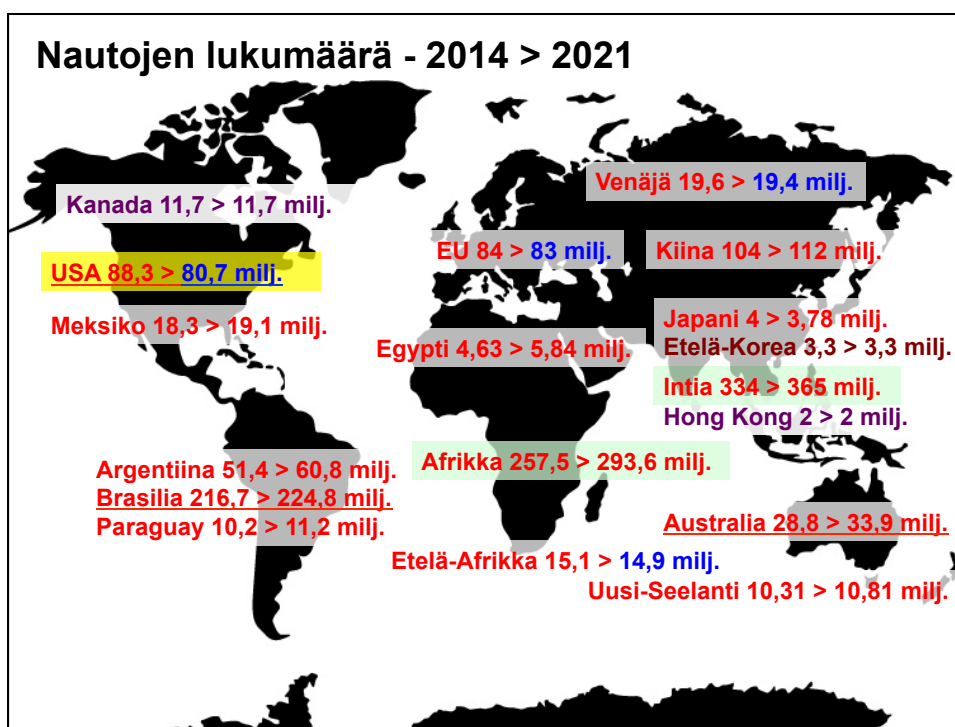
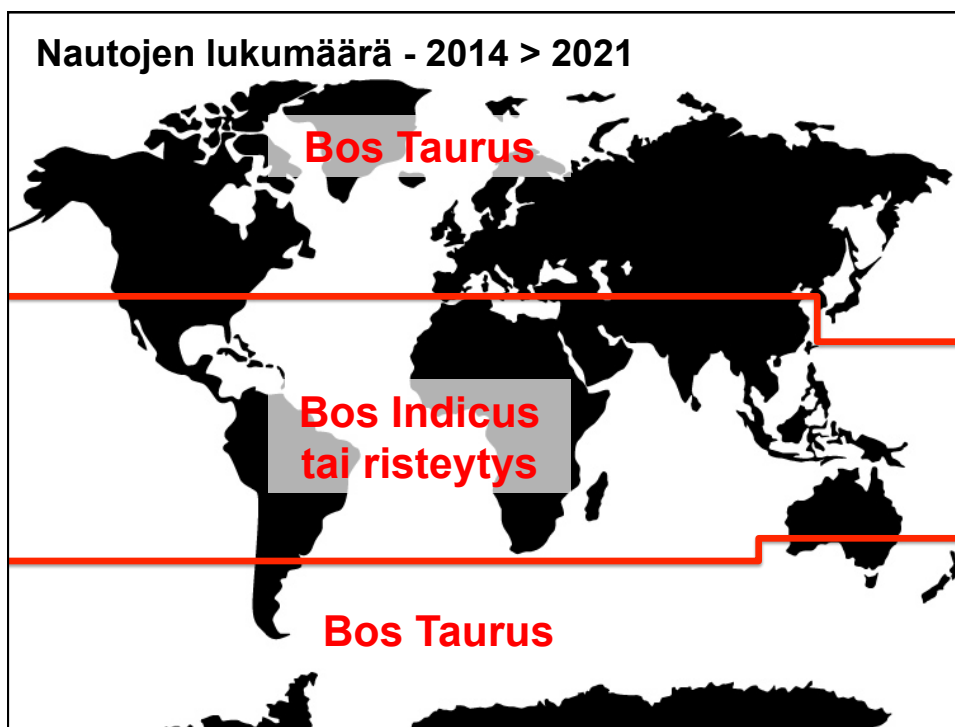

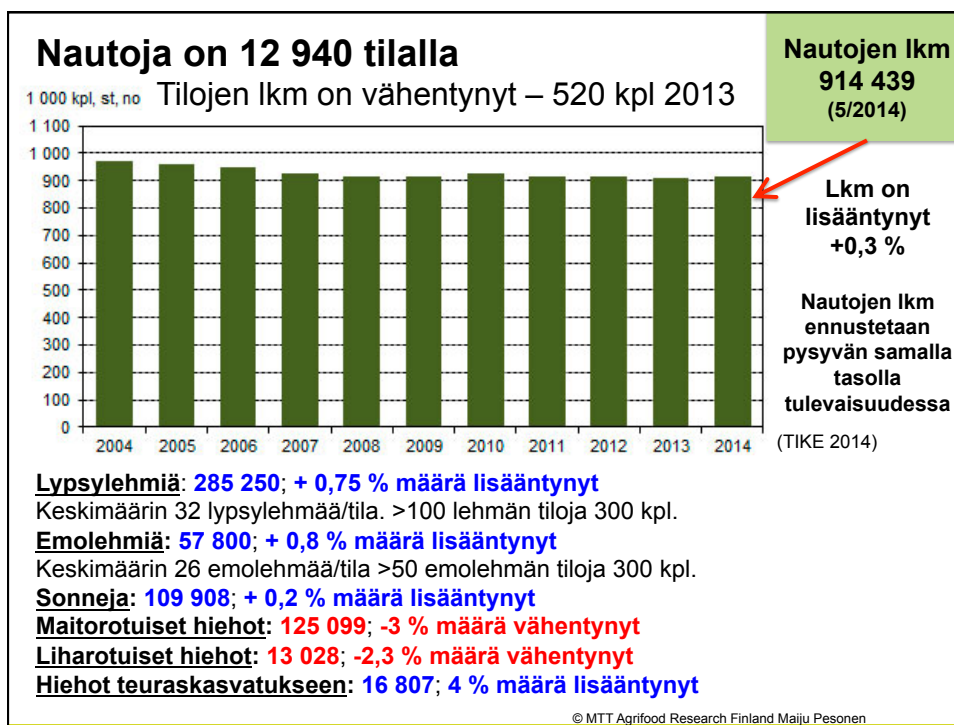
- Naudanlihan tuottajamaita ja tuotantoa
- Naudanlihan kulutus
- Tuotannon haasteita
- Naudanlihan laatu
- Mitä tarjotaan ja miksi?
- Mahdollisuuksia

maaseuturahasto

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

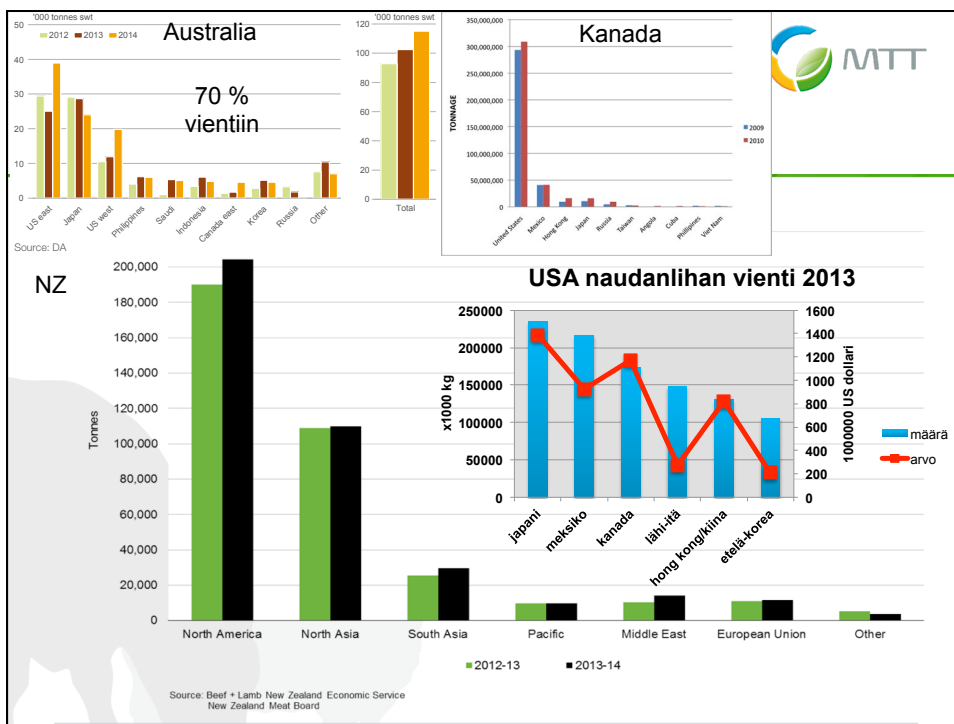
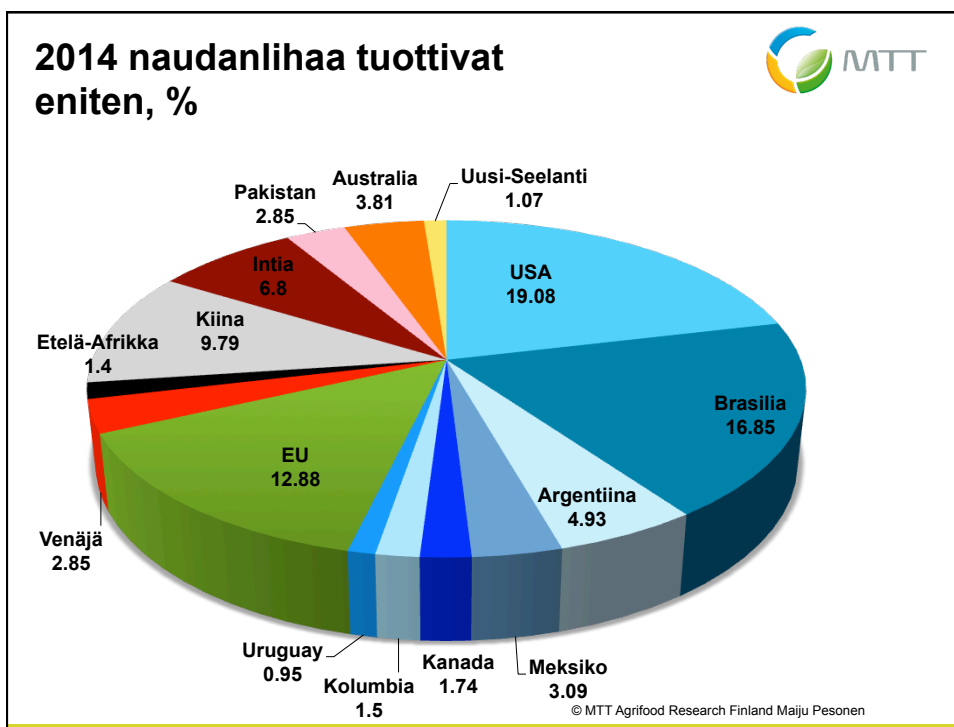
Naudanlihaa tuotetaan 81,19 milj. Kg/vuosi

- Ja kulutetaan 93 milj. Kg/vuosi. Omavaraisuusaste noin 87 %.
- Tuotanto lisääntynyt viime vuodesta 2 %.

	Teuraat, %	Teuraspaino, kg	Kokonaistuotanto, %
Sonnit			
Maitorotuiset	82	331	79
Risteytykset	5	372	6
Liharotuiset	13	394	15
Hiehot			
Maitorotuiset	58	228	56
Risteytykset	17	242	17,5
Liharotuiset	25	253	26,5
Lehmät			
Maitorotuiset	88	271	86
Liharotuiset	12	332	14

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Naudanlihan kulutukseen vaikuttavia tekijöitä

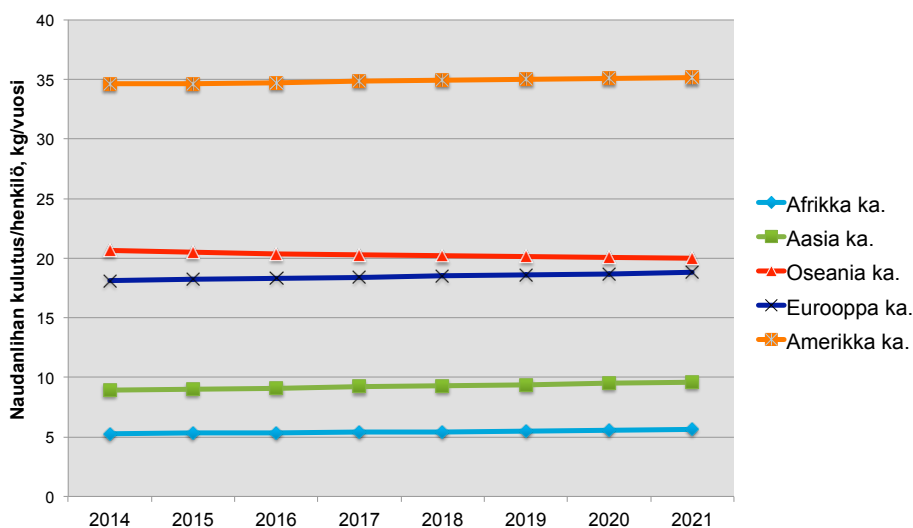

- **Perinne** = naudanlihaa on tuotettu suhteellisen kauan, sillä on ja on ollut taloudellinen merkitys (paikallinen, kansantaloudellinen)
  - Yksikään suurista naudanlihan tuottajamaista ei ole ns. alkuperäisiä naudanlihan tuottajamaita
  - Brittiläisen imperiumin tai siirtolaisten tuoma tuotantomuoto, josta on muodostunut merkittävä taloudellinen tekijä
- **Uskonto** = nauta (ja muut märehitjät) kuuluvat hyväksytyihin syötäviin eläimiin tai ne, eivät kuulu ruokapöytään
  - Jatkuva tuonti, ei tuotantoa (Arabimaat)
- **Talous** = taloudellinen asema/tilanne
  - Nauta luksustuote
  - Kulutus lisääntyy mm. ruokatottumusten länsimaalaistuessa (kehittyvät kansakunnat, erityisesti Aasia)

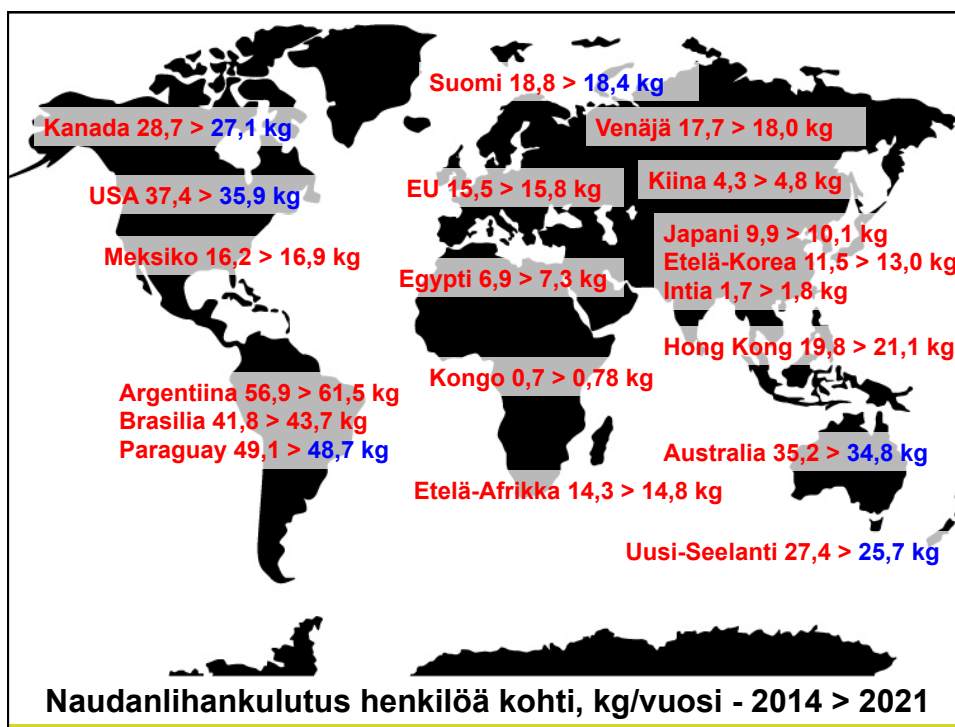
© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Maailman naudanlihan kulutus

2014 tuotetusta naudanlihasta riittäisi jokaiselle noin 6 kg/vuosi
Haasteena on, että populaatio kasvaa

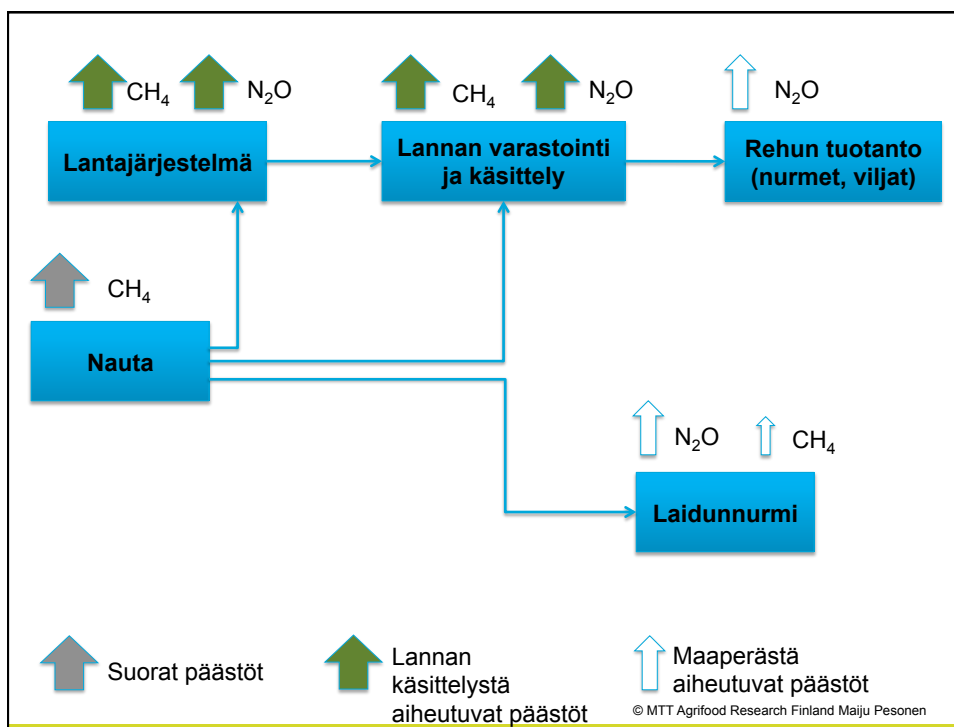

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Haaste n:o 1 - ympäristövaikutus

Haaste n:o 2 ruokinta ja lisäaineet

Pohjois-Amerikka yli 90 %

Etelä-Amerikka yli 50 %

Australia ja Uusi-Seelanti yli 25 %

Antibiootinkaltaisten aineiden käyttö

➤ Resistentit mikrobit (CC 2014)

Hormoni-implantit- ja ohjelmat

- kasvua edistävät ja kasvuhormonijohdannaiset
  - Parantaa kasvua 18,5 %, vähentää syöntiä 6,9 %, lisää teuraspainoa 28,3 % (Weilman ym. 2009, Maxwell ym. 2014)
  - **Voiko tuotanto olla kannattavaa ja tehokasta ilman?**
  - Lihansyöntilaatu (Ratthman ym. 2013, McMurphy ym. 2012) ja eläinten hyvinvointi (Grandin ym. 2014)?
- © MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Haaste n:o 3 eläinten käsittely ja hyvinvointi

Yli 90 % pohjoisamerikkalaisista kuluttajista huolestuneita eläinten kasvatusolosuhteista
Kuluttajat ovat valmiimpia maksamaan enemmän "Humanely raised"-merkistä (inhimisesti kasvatettu) kuin antibioottivapaa, luomu- tai luonnollinen-tuotteista (Tonsor & Olynk 2011)

Eurooppalaisille kuluttajille eläinten hyvinvointi on tärkeä osa tuotannon hyväksyttävyyttä (Troy & Kerry 2010)

Tuottajien asettamia kysymyksiä:

Jos ei ole brändin alla kasvatettu, onko huonosti kohdeltu?

Pitääkö eläimille järjestää samanlaiset olosuhteet kuin ihmisille?

Mitkä olisivat kriteerit, jotka pitäisi täyttää?

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

- Euroopassa tukien laskiessa tulon menetys tulisi kompensoida tuotannolla

1. NURMET

ruokinta, eläinainees, risteytys, täyttöaste, kiertonopeus

Haaste n:o 3 kannattavuus

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Haaste n:o 4 tasainen laatu

- Mureus, maku, mehukkuus, marmoroituminen (Geay ym. 2001, Hui 2012, Kert 2013 yms. yms.)
  - Joista mureus on tärkein kuluttajatytyvyyden kannalta
- Naudanlihateollisuudella on suuria haasteita mureusominaisuuksien todentamisessa, havaitsemisessa ja laadun ylläpidossa
- Muita "tasaisen laadun" ominaisuuksia:
  - Ravitseuksellinen laatu (proteiinin, rasvanosuus, rasvahappokoostumus, kivennäissisältö)
  - Helppo ja nopea valmistettavuus (nauta vs. sika vs. broileri)
  - Eri tuotantomuodot (luonnonmukainen tuotanto, grain- & grass fed)
  - Vastuullinen tuotanto (ympäristö, eläinten hyvinvointi yms.)
- Kuluttaja on yhä vaativampi

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Mureutta pidetään lihan syöntilaadun **tärkeimpänä** ominaisuutena

Lihan mureuden arviointi voidaan tehdä vasta eläimen teurastuksen ja lihan kypsentämisen jälkeen.

Ongelma, johon on käytetty ja käytetään paljon rahaa:

”Kuinka tunnistetaan ne eläimet, jotka pystyvät tuottamaan mureaa lihaa?”

Mureuden periytyvyysaste: h^2 0.25 - 0.37

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Mureus

- **Mureuteen vaikuttaa lihan:**
- Mikrofilamettien rakenne
- Syyrakenne (hienosyinen on mureampaa)
- Sidekudoksen määrä ja laatu
  - Mistä kohtaa liha on
  - Mitä enemmän työtä, sitä enemmän sidekudosta, sitä sitkeämpää lihaa
  - Sidekudos lisääntyy eläimen ikääntyessä, liukoisuus vähenee
- Lihan entsymaattiset ominaisuudet (mm. MMP2)
- Ruokinta, rotu, sukupuoli, ikä, luonne, käsittely, olosuhteet
- Raakakypsytytys

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Eläinten tulee kasvaa

- 1) **Kasvun taantuma** (laihtuminen)
  - 2) Erittäin hidas, **alle 0,5 kg/pv kasvu**
  - 3) **Stressi**
  - 4) Sairastaminen
- **Vaikuttaa negatiivisesti lihansyöntilaatuun ja teurasominaisuuksiin**
- **Lihan mureus heikkenee eläimen ikääntyessä:**
    - **Sonnit 20 - 24 kk, hiehot 30 - 36 kk**
    - **Teurasikä alle 18 kk, jos tavoitellaan syöntilaadultaan korkealuokkaista lihaa**
      - mm. sidekudoksen määrä ja ristisidokset lisääntyvät = sitkeys kasvaa
      - Raakakypsytytys ei tähän vaikuta
      - Mekaaninen mureutus (jauheliha)
  - Vanhempien eläinten liha sopii hyvin jauhelihaaksi
    - Vedensitomiskyky korkea ja maku yleensä voimakkaampi
  - Kasvatusaikaa ei tulisi venyttää sen takia, ettei eläimet kasva = analysoi ja tee ruokinnan muutos

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Marmoroituminen

6 (9) luokkaa (Yhdysvallat ja Kanada).

- Marmoroituminen on rotuominaisuus
- On lihassyiden väliin kertynyttä rasvaa
- Rasva pehmeämpää kuin lihaskudos
- **Rasva kuljettaa makumolekyylejä = maku tunnetaan voimakkaampana ja parempana**
- **Umami**
- **USA, Can, Aus IMF 4-8%, Eurooppa IMF < 2,5 %**
- Pihvin paistamiseen ei tarvita muuta rasvaa
- Voidaan kypsentää liha "well done" asteelle ilman, että liha kuivuu

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Liika rasva on kallista tuottaa...

"It has been apparent for some time now that assessing quality solely on the basis of marbling is, at best, a very imperfect indicator. Marbling is not a reliable indicator of tenderness which is important to consumers and the trade."
(Gracey 2014)

Marmoroituminen = lihaksen sisäinen rasva on epävarma ja epätarkka mureuden ja/tai laadun mittari

- Yhteistyöprojekti (genomi) lihanlaadun eteen aloitettu 2012 (USA, Kanada, Australia, UK, NZ, Irlanti)

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Etelä-Afrikka, Etelä-Amerikka

- Ulkomaan vienti
- Koko ruho
  - Paino
  - Sukupuoli
  - Ikä (hampaat)
  - Pintarasva (kylki)
- Lihakkuus arvioidaan, ei muodosta lisäarvoa
- **Haaste:**
  - Tuottavat bulkkia esim. Venäjä, Eurooppa ja Hong Kong vienti 60 %
    - ei kelpaa maksaville asiakkaille (Japani, Etelä-Korea yms.)
  - Eurooppa on haastava (ruokinta, kasvatus, olosuhteet) (Realini ym. 2009, 2013)
  - Bos Indicus-vaikutus (mureus ja marmoroituminen haasteellista)
  - Pelko eläinaineksen lihanlaadun menettämisestä on syntynyt, jalostusjärjestelmää kehitetään ja luokitusjärjestelmä tulee muuttumaan
  - VIA ja genotyypitys aloitettu 2014 (angus, hereford, braford)

© MTT Agrifood Research Finland Maju Pesonen

Ranska – lukuisat rodut 22 kpl

- Kulutus ja tuotanto ovat laskeneet
- Lihanlaadulliset geeni-hankkeet 2012 -

- 1) Lihan väri (Ranskalainen kuluttaja valitsee lihansa värin perusteella = pitää olla punaista)
- 2) Lihan maku (Ranskalaiselle kuluttajalle maku on tärkeä. Maku muodostuu lihan hajun ja lihan rasvaluokan mukaan)
- 3) Lihan mehukkuus (Mehukkuus tunnetaan pureskellessa. Mehukkuuteen tarvitaan marmoroitumista)
- 4) Lihan mureus (on Ranskassakin tärkeä lihan ominaisuus, johon vaikuttaa lihan kollageenin määrä)

Irlanti

- Suurin naudanlihan viejä Euroopassa ja neljänneksi suurin maailmassa
  - Naudanlihantuotanto noin 548000 tonnia vuodessa
  - Vienti 510000 tonnia, vientikaupan arvo 1,8 miljardia euroa
  - **Tuotanto perustuu nurmeen ja tulee kasvamaan**
- Korkealuokkainen naudanliha
- Vientimarkkinoin argumentit:
  - Ruokaturvallisuus
  - Laatu
  - Syöntilaatu;
    - Vientimarkkinoille suunnattu nauta on raakakypsytettyä
    - 50 % ruhoihin tender stretch-riiputustekniikka

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Australia - Meat Standards Australia (MSA)

- Australiassa 15 vuoden aikana 67000 kuluttajaa arvioivat 7 lihanäytettä (loppui 2009)
- Etelä-Koreassa, Japanissa, Irlannissa, Yhdysvallat, Etelä-Afrikassa ja Ranskassa saman arvioinnin suoritti 13140 kuluttajaa
  - Australialainen naudanliha
  - Valmistettiin grillissä kaikissa kohteissa sekä jokaisessa maassa kohdemaan perinteen mukaan
- Tulokset eivät vaihdelleet maittain, kuluttajat asettivat lihanäytteet hyvin samanlaiseen järjestykseen
- Japanilaiset arvostivat eniten korkealuokkaista tuotetta, Euroopassa vähiten

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Laadusta ollaan valmiita maksamaan, jos se tiedetään

- MSA:n tehdyn tutkimuksen mukaan kuluttajat kulttuurista riippumatta omaavat hyvin samanlaisen käsityksen siitä, mitä on hyvän syöntilaadun omaava naudanliha
- **Kuluttaja on valmis maksamaan laadusta, jos on tae siitä, että liha on todella syöntilaadultaan erinomaista = syöntielämys**
- Australiassa MSA-järjestelmä on kehitetty tuomaan etua jokaiselle portaalle
  - Tuottaja tietää, mitä vaaditaan ensiluokkaiselta ruholta
  - Teurastamo pystyy valvomaan ja hinnoittelemaan
  - Jälleenmyyjä myymään tuotteen kuluttajalle
  - Kuluttajalla on näkemys lihasta ostohetkellä
- Tieto ja standardit luovat läpinäkyvyyttä
- Lisäarvon muodostaminen ensiluokkaisella tuotteella

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Australia - Meat Standards Australia

- ”Kuluttajalähtöinen” luokitusjärjestelmä
  - 1995: sukupuoli, pysyvät hampaat, ruhopaino, kylkirasva osoittautuivat liian hatariksi lihansyöntilaadun mittareiksi
    - Marmoroituminen
    - Bos Indicus osuus
    - Implanttien käyttö (kyllä tai ei)
    - Riiputusmuoto (akilles/tenderstrech)
    - pH < 5,71 ja lämpötilan lasku < 12°C
    - Osifikaation määrä
    - Pintarasvan määrä (kylki ja P8 >3 ja 5 mm)
    - Lihan väri – AUS-MEAT värikortteja. MSA hyväksytään 1B-3 värit.
    - Rasvan väri – AUS-MEAT värikortteja 0-9
    - Selkälihaksen pinta-ala
  - Raakakypsytyisaika
  - Suositusvalmistustekniikka
- Lihan laadun mittareiden painotus:
- ✓ Mureus 40 %
  - ✓ Mehukkuus 10 %
  - ✓ Maku 20 %
  - ✓ Yleismiellyttävyys 30 %

© MTT Agrifood Research Finland Maiju Pesonen

Ruuanvalmistajaa ajatellen...

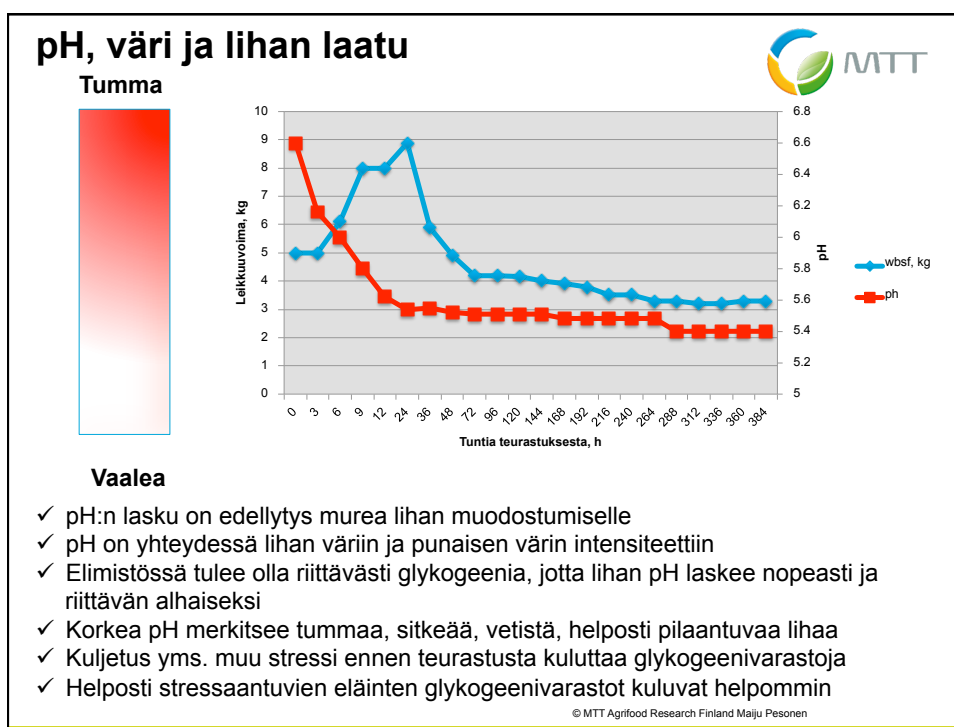

- MSA – naudanlihan syötilaatuluokitus antaa kuluttajille tiedon eri palojen/osien syötilaadusta
- Kolme luokkaa:
  - MSA 3 joka päiväiseen käyttöön,
  - MSA 4 pieniin herkutteluhetkiin
  - MSA 5 ensiluokkainen, paras laatu
- + tieto parhaasta mahdollisesta valmistusmenetelmästä

Markkinaosuuksien jako?

- Eurooppalainen kuluttaja on haastava:
  - 1) Halpaa
  - 2) Ensiluokkaista (mureaa, maukasta, mehukasta)
  - 3) Kestävästi tuotettua
  - 4) Kotimaista
- Kaupasta ostettu naudanliha täyttää jonkun tai kaikki yllämainituista seikoista
- Suurimmat naudanlihanviejämaat keskittyvät tuottamaan tuotetta, jota ei ole saatavilla riittävästi ns. kotimarkkinoilla
- Markkinaosuuksia tullaan tulevaisuudessa jakamaan yhä enemmän **tasaisen syötilaadun takuun perusteella**

- ✓ pH:n lasku on edellytys murea lihan muodostumiselle
- ✓ pH on yhteydessä lihan väriin ja punaisen värin intensiteettiin
- ✓ Elimistössä tulee olla riittävästi glykogeenia, jotta lihan pH laskee nopeasti ja riittävän alhaiseksi
- ✓ Korkea pH merkitsee tummaa, sitkeää, vetistä, helposti pilaantuvaa lihaa
- ✓ Kuljetus yms. muu stressi ennen teurastusta kuluttaa glykogeenivarastoja
- ✓ Helposti stressaantuvien eläinten glykogeenivarastot kuluvat helpommin

Mahdollisuuksia

- **Ultraäänitekniikka**
  - Sekä hiehojen että sonnien noin vuoden iässä
  - Selkälihaksen pinta-ala, lihaksen sisäisen rasvan osuus %, pintarasvan paksuus
  - **Indeksi tarvitsee riittävästi mittaustuloksia**
  - Kuinka määritetään, että takaavat paremman lihan syöntilaadun?
- **Geenitestit**
  - **SNP-merkit** lihanominaisuuksien kartoittamiseksi
  - Miten syöntilaatu meidän olosuhteissa?
- **Suunnitelmallinen tuotanto**
  - Jos eläimet teurastetaan **samanikäisinä, samanpainoisina, samassa rasvapitoisuudessa** ja **samanlaiselta ruokinnalta erot syöntilaadussa vähäisiä**
  - Rotujen erilaiset ominaisuudet asettaa haasteen käytäntöön
  - Yli 12 päivän raaka-kypsytyt vähentää lihan mureusominaisuuksissa olevia eroja

**Yhteenveto –
Suomalaisen
naudanlihantuotannon
menestyksen avaimet?**

Nurmi ja vesi

Kasvivalikoima ja korjuuaika

Huolellinen säilöntä

**Vapaa- ja
karkearehuvaltainen
ruokinta = nopea
kasvatus**

**Korkea tuotto/
hehtaari**

**oikea rotu, hyvä hedelmällisyys, hyvä terveys, eläinten
hyvinvointi = hävikin minimoiminen**

Kasvun- ja teuraskypsyyden seuranta (myös geenit ☺)

Optimaalinen teuraskoko
75 % aikuispainosta

–

lihansyöntilaatu, ympäristövaikutus, eläinten hyvinvointi ja kannattavuus

Naudanlihantuotannon tulevaisuuden haaste on tuottaa korkealaatuista naudanlihaa tehokkaasti kuluttajien mieltymyksien mukaan